

Előfizetési díjak:

Egész évre 8 korona, fél évre 4 korona, községi jegyzőknek és tanítóknak egész évre 6 korona.

Magánhirdetések díja:

Négyszer hasábozott garmond sorért 10 fillér.

Hivatalos hirdetések díja:

Egyszeri közlésért, tekintet nélkül a szöveg nagyságára, nyugtábellyel és támlappal együtt 6 korona.

Nyiltér soronként 60 fillér.

Többszöri hirdetésnél kedvezmények nyújtatnak.

SZILÁGY-SOMLYÓ

TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik minden esütörtökön.

A lap szellemi részét illető levelek a szerkesztőséghez, pénzküldemények és hirdetések a kiadóhivatalhoz czimezendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Bérmentetlen levelek csak ismert kéztől fogadtatnak el.

Vörösmarty Mihály.

Nagy ünnepet ül a nemzet, Vörösmarty Mihály születésének századik évfordulójához érkezett a magyar nép, melynek nyelvezete annyit köszönhet a zamatos tollu poétának.

Vörösmarty Mihály azoknak a kevés számúaknak a sorából való, kikre rámondhatjuk, hogy lánglelkűek. A „Szózat” költője hazánk első dalosa volt s oly nagy, mint Arany János az epikus és Petőfi Sándor a lírai költő. Ők képezik hárman a magyar költészet megdicsőült triumvirátusát.

Vörösmarty, Arany és Petőfi köré sorozhatjuk a nagy többiek, Eötvöst, Tóth Kálmánt, Vachott Imrét, Bajzát, Tompát, Vajdát s a még élő Szászt, Gyulayt és Lévai Józsefet. De kétségtelen, hogy Vörösmarty taposatlan utakon járt s Petőfit, a legnagyobb lírikust is első sorban ő inspirálta. A fiatal Petőfi ő hozzá vitte első verseit. És mert Vörösmarty volt az, ki a magyar költészet mai színvonalát gyönyörű versezettjeivel megkezdte, ezért illeti őt meg az az elismerés, mi egyenlő a nagy epikus Arany és a forrongó lírai poéta Petőfi iránt érzett elismerésünkkel. Sőt Vörösmartyt nem az idők tették nagygyá, melyek egy nagy embert, vagy írófő felszínre kapnak s azután ismét elfelejtene, mert Vörösmarty neve egyforma fényesen ragyog most is az idők multjából és az ő működése nemcsak a múlté, mert hisz minden nap énekeljük, minden ünnepi alkalmakkor levett kalappal zengjük a zsolozsmát:

Hazádnak rendületlenül,
Légy hive óh magyar!

Vörösmarty Szózatával is halhatatlanná tette nevét. Nincs magyar ember, a ki ezt nem ismeri és nem tudja s ha van, azt nem tarthatjuk igaz magyar embernek.

Vörösmarty nemzetének igazán nagy dalosa, nyugodtabb mérsékeltébb mint Petőfi, de nem magyartalanabb és nem kevésbé hazafi. Igaz honszeretet, rajongó ragaszkodás fájához jellemezte Vörösmartyt is, de ő azok közül való, kik hagyományosan ragaszkodnak a királyhoz is és vallja:

A legelső magyar ember a király,
Érte minden honfi karja készen áll!

E nagy magyar poéta emlékének és dicsőségének hódol a költő születésének századik évfordulója alkalmából a nemzet. És ez ünnep méltóan nötte ki magát a nagy ünnepelthez. Jelentőségét emeli a kormány, a tudományos testületek, az országgyűlés mindkét házának részvétele s az az igaz lelkesedés, mely a nép érzőbb rétegeiben támadt.

E nagy évforduló alkalmával Székesfehérvár felé tekint a magyar s onnan várja a nagy elhalt poéta megdicsőülését. Emlékének ott fog, ott kell, hogy hódoljon az ország minden tényezője. És így van ez jól.

Nem jó magyar politika az, mely nem becsüli meg a magyar irodalmat és a magyar költészetet. Hisz a költészet is nagy hatással van a politikára és látjuk, hogy akkor születtek a legnagyobb poéták, mikor a haza veszélyben volt, mikor a magyar politika csávéba került, mikor a magyar közérzület elnyomta az ismert és gyűlölt kamarilla. Akkor keltek sikra semmiből, az ismeretlenség homályából

lánglelkű alakok, kik verseikkel felrázták a csüggedőket, buzdították a küzdőket s bátorították a habozókat.

Ilyen volt Vörösmarty Mihály is. Zengte:

„Mert jönni kell és jönni fog
Egy jobb kor, mely után,
Buzgó imádság epedez,
Százszáz ajkán!”

És jött... Szabadság, alkotmányosság, egyenlőség uralkodik az országban és a magyar trikolor színei tartják azt a helyet is, hol Vörösmarty megszületett. És talán még a „legnagyobb magyar ember” a király is elküldi e napon szent érzelmeit a nemzet ünnepéhez.

Becsülje meg a nemzet az ő nagy költőjét, mert azzal csak önmagát becsüli meg s legyen Vörösmarty emlékezete méltó az ő munkásságához. Legszebb honfi dalunkat, a „Szózatot” ő írta meg, legyen áldott s dicső az ő neve!

Városi közgyűlés.

Szilágy-Somlyó város képviselő testülete folyó évi október hó 23. és 24-ik napján Gencsy Sándor polgármester elnöke alatt rendes közgyűlést tartott.

A város házi pénztárának 1899. évi zárszámadását elfogadó vármegyei köztestület határozata, mely szerint az 65,684 frt 72 kr. bevétel, 45,569 frt 02 és fél kr. kiadással, 20,115 frt 09 és fél kr. pénztármaradvánnyal, 5703 frt 13 kr. pénztári követelés és 129,499 frt 80 és fél kr. pénztári tartozással jóváhagyva lett; — továbbá ugyanannak határozatai, melyekkel a városi szegényalap 1897., 1898. és 1899. évi zárszámadásait 5944 frt 38 kr. bevétel-

l, 564 frt 14 kr. kiadással, 5380 frt 24 kr. pénztári maradvánnyal, illetve 8372 frt 69 kr. alaptőkével elfogadta s városunk nevének jövőre „Szilágy-Somlyó” összekötő jellel megállapítását kimondó határozatot jóváhagyta, tudomásul vették.

A „Nemzeti Szalon” művészeti egyesület kiadványában megjelenő „Király könyvére” vonatkozó felhívás, —

A vármegye alispánjának a Sz.-Somlyó—széplaki vic. utcsoport költségeihez való hozzájárulási arányát 33 százalékban megállapító határozata, — ez utóbbi annak megjegyzésével, hogy ez ellen felebezés van adva — tudomásul vétettek.

Kapcsolatosan elhatározta a közgyűlés, hogy Biharvármegye köztörvényhatóságához a Margitta—széplaki közut jókarba helyezése iránt megkeresés intézzék.

A Sz.-Somlyó—lomperti vicinális utcsoport bizottságának a polgármester mellé Halliarszky Sámuel és Farkas Ferencz városi képviselők választottak be.

A városi szálloda bérletének a volt bérlő Földes Miksa által Cserey Károlyra átruházása tudomásul vétetett.

A Sz.-Somlyó—lomperti vic. utcsoport 1900. évi költségvetése, mely szerint a város 3778 kor. 21 fill. összegnyi hozzájárulással terhelhetné, megfeleleztetett, az előző évi 1198 kor. 18 fillér hátraléknak kifizetésére polgármester utasított.

Svaicz Gábor városi főjegyző részére 1901. évi január hó 1-től kezdődő legfőbb működési idejének tartamára — illetve a tisztí fizetés netaláni rendezéséig — évenkénti 400 korona személyi pótlék engedélyeztetett.

Roth Lajosnak a város villanyvilágítására vonatkozó ajánlata az erre már kiküldve volt bizottságnak, melynek elnökévé most a polgármester lett kiküldve — ellátás és javaslattétel végett kiadatott.

Weinreb Mayer vásárvám bérlővel évi 10,000 koronában a szerződés megkötése tudomásul vétetett.

A „Szilágy-Somlyó” Tárczája.

Biztatom...

Biztatom néha magamat:
Lesz még szebb is ez az élet!
Bekötözzük a sebeket,
Miket a durva sors tépett.
Sulyos gondok lehullanak,
Szabadon szárnyal a lélek,
Szívemben az édes vágyak
Feltámadnak, újra élnek.

Nem lesz mindig sötét felleg,
Csillag is ragyog az égen,
Ujra kezdem a világot
Erős karral, ifjan, épen.
Megzendül ajkamom újra,
A rég elszállt vidám nótá,
Lábam az életnek útját,
Nem kinos robotból rója.

Sötét, fagyos éjjel után,
Melegen süt a nap még fel,
A reménység tépett fája,
Tele lesz még zöld levéllel.
Egy darab sovány kenyérért
Nem kell csuszni porba, sárba,
A becsületes munkának,
Meg lesz még a méltó ára.

Biztatom néha magamat:
Lesz még szebb is ez az élet!
A sok nehéz gondok alatt,
Igy aztán könyebben lépek.
A sok fájo szenvedésbe,
A lelkelem beletörődik,
Igy aztán csak lassan-lassan,
Elérek a temetőig!...

G. Diószeghy Mór.

Aki nem lesz ottan.

— Emlékezés E. Kovács Gyulára. —

Irta: Hamvai Sándor. *)

Most, hogy az én kedves Nagyváradom ünnepi díszben áll, épületein zászlókat lenget a szél, ünnepség zajával telik meg a levegő s a Muzsák most fölavatott díszes templomában öröm mámorában usznak a szívek, ujjongó tömeg tapsol és tombol lelkesedésében, egy sötét, gyászos alakot látok én ott átrohanni a színpad hátsó falánál...

Az én lelkeim visszazárl innen a multba, szemeim könnyekkel telnek meg, s fájo emlékem odavisz engem a kolozsvári temetőnek egy virágokkal díszes sírdombjához, a mely alatt egy nemes, költői szív alussza örök álmát.

*) E hangulatos tárcát szerző a nagyvárad Szigligeti-színháznak közelebb lefolyt megnyitási ünnepélye alkalmából írta s a „Nagyvárad”-ból vesszük át. Szerk.

Az ő délceg, büszke alakját hajh, hiába keresem én szemeimmel azon a színpadon, a melynek oly hosszú időn át díszte, büszkesége, mindene volt!

És hiába hangzik fel az ünnepi mámorban a jókedvnek riadó hangja, úgy érzem én, mintha hideg, durva göröngyök hullanának e napon arra az ércokorsóra, a melyben őt temették s a kit most másodszor temetnek.

És csodálkozva kérdelem magamtól, hogy lehetséges-e ez: lehet-e ünnepelni az ő ércszavának csengése nélkül?

Lehet-e az öröm hangjainak fölzugni ottan, a hol az ő gyászos emléke kísért?

Jó emberek! — hisz azok vagytok mindannyian, kik idejöttetek, mert lelkesültök a művészetért, — hát elfeledtetek-e már E. Kovács Gyulának, a költő-művésznek nemes arcvonásait, délceg, férfias alakját, a hősöknek, királyoknak személyesítőjét?

Oh, nem, nem!... Ti nem lehettek oly háládatlanok, oly kegyetlenek! S most, hogy a nagyvárad díszes, új színházban többé-kevésbé új, részben ismeretlen művészarcok hirdetik nektek édes magyar nyelvünkön a magyar Geniusznak újabb diadalát, ugy-e titokban a ti lelketekben is ott sajog egy fájdalmas érzés, a ti szemeitekben is ott ragyog egy könnyecske, a mint hiában keresek azok közt egy ismerős, egy nagy művész alakját, az E. Kovács Gyulát?... *

Mint kolozsvári diák ismertem meg

E. Kovács Gyulát. Már az én gyermekkoromban művészetének tetőpontján állott s az összes gimnázistáknak eszményképe, csodálat és szeretett alakja volt a délceg művész, akit ha az utcán megláttam, óraszámra kísértem sétájában.

Sohase felejttem el, hogy egyszer akaratlanul is mily fájo sebet ütött ez a gyermekkedélyű jó ember az én diák-szívemen. És azt is ő gyógyította be!

Igy nyári szezon előtt, a vidéken szokásos jutalomjátéka volt és én egy krajcárnak ura nem lévén, bánatosan ödöngtem fel-alá a kolozsvári ódon színház előtt, dobogó szívvel lesve, hogy valamelyik módosabb ismerős diáktársam oda kerül talán, a kitől legalább a karzatra valót kikuncorálhatom kölcsön.

Egyik díszes koszorút a másik után hozták, a melynek szalagjain aranyos feliratok pompáztak. Egyik kocsi a másikat érte, a melyekből előkelő színházlátogatók szállottak ki: díszes toailettes hölgyek, frakkos és kaizer-kabátos urak. Beh irigyletem őket!

Am a várva-várt diáktársak elmaradtak.

Az idő pedig sebesen röptül! Lázás izgalom vett erőt rajtam. Mely elkeseredéssel dőltem a színház előtti tér korlátjára és dobogó szívvel számáltam a percek: csak még ne kezdenék! De a színházi rendezők könyörtelenek.

— Csiling, csiling! hangzott nemskára a rendező csengettyűje, a melyre mintegy áradat indult meg a színház előtt lézengő, vidáman nevetgélő urak csoportja be a színház termeibe!

A biharmegyei h. é. v. részvénytársaság azon kérése, melyben kéri, hogy a Szilágy-Somlyó—margittai h. é. v. építésénél a város részére megítélt 3920 kor. kisajátítási összegbe elsőbbségi részvények fogadtassanak el megtagadtatott.

Az önkéntes tűzoltó-testületnek az őrtanyára vonatkozó kérelme 15 nap közbevetésével újabb közgyűlésre kitűzetti határozatot, — azzal, hogy emez újabb gyűlés a megjelenők számára való tekintet nélkül érdemleges határozatot fog hozni.

A város összes pénztárainak megvizsgálásáról szóló jegyzőkönyv tudomásul vétetett.

A földmives iskola céljaira felajánlott Ur-réti erdő terület fa-állományának hasznosítása kérdésében polgármester megbízott, hogy a jelzett faállomány érték megállapítása iránt a m. kir. főerdész közbejöttével a szükséges lépéseket tegyegye. Egyszersmind kimondta a közgyűlés, hogy eme faállomány értékesítéséből befolyó összeg a városház építési, már meglevő alaptőkéhez lesz csatolandó.

Frits József városi irnoknak állásáról lemondása tudomásul vétetett s az állomás választás útján betöltésére az intézkedések megtételével polgármester megbízott.

Klein Mórnak a Bökény-utcai pusztahely taxára kiadására vonatkozó kérelme elutasított s a kérdéses terület miként való hasznosítására bizottság küldetett ki.

Kalauz József gyepmester kérelme a Kacz Józseffel kötött szerződésnek újabb közgyűlésen felmutatásáig függőben hagyott.

A városi pótdóhátalék leírásokra vonatkozó bizottsági jelentés, mely szerint különböző címenek összesen 1044 korona 44 fillér pótdó és rov. hátalék és 643 korona 72 fillér bérhátalék bevehetetlennek mondatott ki, elfogadtatott.

Besenczi Gyula építőmesternek kérelme, városi építész-felügyelővé alkalmaztatása iránt a legközelebbi közgyűlésen való tárgyalásra kitűzendőnek határozott.

A városi legtöbb adót fizető bizottsági tagok 1901-ik évi névjegyzéke megállapított. (A névjegyzék lapunk más helyén olvasható.)

Gazdasági közlemények.

Termeljünk jobb vetőmagot.

A földmívelésügyi miniszterium hivatalos értesítőjében hetek óta olvashatjuk a gazdasági tudósítók jelentését az idei aratás és cséplés eredményeiről. E jelentésekből azon, nem a legkedvezőbb adatok tárulnak elbűnk, hogy az ország legtöbb részében a termés úgy mennyiségileg, mint minőségileg csak közepes.

Keresve a jelenség okát, azt a leg-többen az időjárási viszonyok kedvezőtlen alakulásában vélik feltalálni, abnormis tél, száraz tavasz, nedves s erős viharokkal gyakori nyár — ezek szerepelnek gazdáink szemében a mi kuforrásai gyanánt. Tagadhatatlan s maj sem vonjuk kétségbe a klimatikus viszonyok ezen kedvezőtlen alakulását s azoknak a termelés eredményére gyakorolt rossz befolyását, de részünkről még egy okot és pedig véleményünk szerint első sorban figyelembe veendő okot fűzünk az előbbiekhöz s ez az, hogy a magyar gazdaközönség tulnyomó többsége nem fordítván kellő gondot a vetőmag minőségére, leginkább ezzel árt önönmagának, leginkább ezzel járul a termések silány-ságához.

E bajon segíteni lehet és segíteni kell. Ne bizza a gazda kizárólag a természetre a vetőmag előállítását, hanem kövessen el mindent, a mi szükséges ahhoz, hogy az adott viszonyok között a lehető legjobb minőségű vetőmag teremjen. Ezt pedig az által érheti el, hogy a vetőmagot nem az ösztémestől veszi, hanem külön termeszt, a következő szabályok figyelembe vétele mellett:

Kiválaszt gazdaságában egy oly helyet, melynek talaja a növény igényeinek leginkább megfelelő. A kiválasztás nagy nehézséggel nem jár, mert hiszen az eddigi termések eredménye alapján mindenki tudhatja azt, hogy melyik az a talaj, mely az illető növény termelésére a többenél alkalmasabb s melyen az szebb és jobb minőségben terem meg, mint a gazdaság többi talaján.

Ha a talajt kiválasztotta, arra legyen gondja, hogy annak trágyaereje a növény igényeinek megfelelően, ott, a hol szükséges, ne sajnálja az áldozatot a műtrágyák vásárlására sem, mert hiszen köztudomásu, hogy gabonaféléink a foszforsavat nagyon megkívánják, földjeink legtöbbjé pedig foszforsavban szegény.

Előveteményül oly növényt válasszon, a mely lehetővé teszi a földnek kitűnő előkészítését, helyes és megfelelő időközökbeni szántását s a mely után a termelendő növény szépen szokott sikerülni.

Vetőmagul a legjobb, teljesen gyommentes s a talaj és égalji viszonyai közé leginkább beillő magot vegyen. A vetést a szokottnál valamivel ritkábban eszközölje s különösen gondot fordítson a növények ápolására s főképp a gyomok irtására.

A ki az ily módon termelt magot használja fel vetésre, az rövid idő múlva meg fog győződni annak eredményességéről.

Milyen sűrűn vessünk.

Köztudomásu, hogy úgy a szalma, mint a szemtermés nagysága általában a vetés sűrűsége arányában növekszik s ha

nem a holdankénti termést tekintjük, hanem azt vizsgáljuk, hogy minő befolyással van a tenyésztő terület az egyes növények termőképességére, úgy azt fogjuk tapasztalni, hogy egy bizonyos határig a növények termése annál nagyobb, minél ritkábban lettek azok elvetve, de e bizonyos határon túl a termés már nem növekedik, hanem ellenkezőleg fokozatosan csökken. Hogy miért van ez így, az a következőkből kitűnik.

A növények fejlődése s életképességére legnagyobb befolyást a világosság gyakorol. Ha sűrű a vetés, akkor erős a beárnyékolás, hiányzik a világosság s így a növény nyurgán nő fel, egyes szervei nem fejlődhetnek ki, mert abban egyik a másikat akadályozza, de silány lesz a tulsűrű vetés eredménye azért is, mert minél sűrűbb a vetés, annál több vizet használnak el a növények s így a később esetleg bekövetkező szárazságot a növény megérzi s a mint mondani szokták, kényszererett lesz.

Nagyon fontos dolog tehát a vetés sűrűségének helyes megállapítása s e tekintetben határozott számokhoz alkalmazkodni nem lehet, hanem igenis figyelembe kell venni mindazon tényezőket, melyek az egyes növényeknek adandó tenyésztő terület nagyságára befolyást gyakorolnak. E tényezők következők: 1) A növény varietása és pedig e tekintetben általános szabály az, hogy minél később érési valamely növény, annál ritkábban kell vetnünk. 2) A talaj tápanyagkészlete. Gazdag, tápdus s olyan talajban, melyen közvetlenül a vetés előtt akár istállótrágyát, akár műtrágyát használtunk, kevesebb vetőmagot használtunk fel, mint ellenkező esetben. 3) Az égalji viszonyok olyan alakulása, melynél átlagosan több a nyirkosság, kevesebb vetőmag felhasználását enged meg, mint a száraz klíma. 4) A talaj fizikai állapota, nevezetesen vízfoghatósága, jó mélység, jó kulturállapot ritkább vetést tesz kívánatossá. 5) A vetéssel való elkésés sűrűbb vetést tesz indokolttá, míg a korai vetés ritkábbat s végül 6) jó, sulyos, szép vetőmagból ritkábban vetünk, mint silány, avagy közepeszerű magból.

A gyümölcsfák ápolása.

A gyümölcsfákról azt hiszi az emberek többsége, hogy azok ápolásra nem szorulnak s éppen ezért ha már egyszer elültették, azokkal édeskeveset törődnek. Meghozza az a gyümölcsöt amugy is, gondolják az emberek. Pedig ez nem áll. A gyümölcsfa a gondos ápolás iránt ép oly háládatos, mint bármely más növény s egy jól gondozott, ápolott fa mindenestre több és jobb gyümölcsöt fog teremni, mint egy olyan, melyet kizárólag a természet gondozó kezére bízunk.

Az a kérdés már most, hogy miben álljon a gyümölcsfa ápolása? E tekintetben az első teendő az, hogy a fa törzsét

már a szini évad végén újdonságra nem készülhetnek el, hogy ő úgy szeretné, hogy sikere, nagy sikere legyen...

Máig is itt őrzöm becses reliquióként írásaim között a művész-költő levelét s erősen föl is tettem magamban, hogyha egyszer majd Kolozsvárra, vagy Váradra visz az utam, ott a hol találok, oda állók eléje és megtörve ideális rajongásomból eredő passivitásomat — hisz úgy sem vagyok román politikus! — bemutatkozom neki. Volt is már jogcímem hozzá: mint annak az általa megdicsért darabnak a szerzője! Mert hát az ő dicsérte jobban esett nekem, mint a pesti bírálók elismerése.

És eljött a segesvári Petőfi-ünnepség...

A többit már tudják önök! Valahol a Tátrák között olvastam a tavaly nyáron a nemes szívű költő tragikus, megrendítő végéről. Költő szebben nem halhat meg, mint ő. Az ő halála életének apotheosisa volt...

De azért az én forró könyeim összefolytak ezek és ezek könyeivel, a kik szerették őt és büszkéek voltak művészetére...

*

Most, hogy Nagyvárad városa ünnepséget ül; most, hogy a Muzsák templomát örömmujongások között nyitják meg, ott látok én a fény, a pompa dicsugára között bolyongani: egy sötét árnyat...

Az ő emléke az, a kit mindnyájan szerettünk volna ott látni az ünnepségen, s gyönyörködni nemes alakjában, mely rezgési ércsávjában.

De hát ő nem lesz ottan...

és vastagabb ágait ellepő mohoktól megszabaduljanak, mert ezek alatt jó tanyát lennek a különböző káros rovarok, melyek egész termésünket tönkre tehetik, minek kikerülése céljából a fatörzsét és vastagabb ágait őszzel be kell meszelni, egy vízből, mészből és trágyaléből álló keverékkel. Ha ezen meszelést évenként ismétljük, gyümölcsfánk meg fog szabadulni az állati és növényi élősködőtől, felsebesegetett hajrétegét leveti és fényes, sima héjat nyer.

További ápolás teendő a fa törzse alatti korona szélességében elterülő földnek megporhanyítása és trágyázása által. A porhanyításnak célja az, hogy a téli csapadék behatolásának ezáltal utat nyissunk, földünket szellőztessük, a légköri tényezőknek nagyobb támadópontot nyújtunk s ez által a földben végbemenő el-mállási és felbomlási folyamatokat gyorsítsuk, — továbbá célja az, hogy a föld mélyében áttelelni szokott rovarok és különböző álcák a fagynak kitéve, elpusztuljanak.

A trágyázás célja: a növény tápanyagainak visszapótlása részint istálló, részint műtrágyák segítségével. Végrehajtási ideje a tél dereka.

Az ápolási munkálatokhoz tartozik az is, hogy a külérőszak folytán beállott sérüléseket gondozzuk úgy, hogy a zuzódást, a sebet kenőccsel bemázoljuk. Ha ezt tenni elmulasztanánk, a seb az eső, nap, stb. behatása folytán korhadásnak indul, a mely azután az egész fára is áterjedhet.

Egyik legfontosabb művelet a kártékony állatok elleni védekezés. Nem ritkán látható pl., hogy a fa vastagabb, vékonyabb galyain, sőt néha a törzsön is paizszerű dudorodások keletkeznek. E dudorodások tulajdonképpen állatok, az u. n. paizstetűk s a mely fán elszaporodnak, óriási pusztítást okoznak az által, hogy szívó szervüket a fába eresztvén, a fa nedvéből táplálkoznak s a fának a héjjon keresztül való légzését megakadályozzák. A paizstetű ellen igen jó szolgálatot tesz a kellő időben rendesen végzett meszelés; továbbá az is jó, ha a paizszerű dudorodásokat egy acéldrótból készült kefével levakarjuk.

Az elősoroltak eléggé bizonyítják a gyümölcsfa ápolásának szükségességét.

A lucernások ápolása.

A lucernások ápolása egyrészt a gyomirtásra és a feltalaj legfelsőbb rétegének porhanyítására, másrészt azok trágyázására szorítkozik. A gyomirtást és porhanyítást az őszi és tavaszi boronálás végzi, mikor is keresztben, hosszban is nehezebb boronával végigjártatják a lucernást. Főleg a régi ritkuló lucernásoknál kell a boronálást erősen végezni, ha itt-ott a borona egy-egy tövet ki is szaggat, vagy megsért, az nem baj, azért sok sekélyen gyökerező gyomot is kitép, és a lucerna a szellőztetett talajban vigabban nő. Tavasszal korán kell végezni a boronálást, mikor is a növény rügyei még nem hajtottak ki, mert a fiatal hajtásokban a borona nagy kárt okoz.

Lucernást juhval ne legeltessünk, csakis az esetben hajtsuk azt reá, ha késő őszzel, vagy tavasszal feltérésre kerül.

Ha bármely okból régi, kiveszésnek induló lucernást még 1—2 évig kiakarunk használni, úgy azt boronával, vagy skarifikátorral jól megjártatjuk és bele hektáronként 30—40 kg. perjét vetünk, mely azután még kielégítő termést ad.

A lucernának jó minden évben fejtrágyázást is adni, szuperfoszfátgypset, márgát, fahamut, gypset, esetleg gommagtól ment komposztot hozunk reá. Istállótrágyát, emberi ürüléket ne adjunk reá, mert ez csak a füvek fejlődését mozdítaná elő.

A hozam a 2—4 évben a legnagyobb, azután csökken. Kedvező viszonyok közt az évi átlaghozam hektáronként lehet évente 60—100 q., a második, harmadik, évben 120 q. is.

Régibb lucernások kaszálásánál magasabb tarlót kell hagyni, hogy a kasza a növény szívét meg ne sértse.

Ősszel elvetendő korai zöld takarmány.

Egy kitűnő s legkorábbi zöldtakarmányt szolgáltat a szösös bükköny s roznak együttes vetése. A vetést augusztus végén, vagy legkésőbb szeptember elején kell eszközölni. A fejlődés első időszakában kissé lassan nő, mert legelőszőr is a talajba mélyen behatoló gyökérzetét fejleszti ki s ez képesíti arra, hogy tavasszal azután a legnagyobb szárazsággal is sikeresen megbirkózzék. A szösös bükkönynek még okvetlenül

őszszel kell megbokrosodni, e célból szükséges tehát egyrészt a korai vetés, másrészt a fejlődést nagyban elősegítő műtrágyák alkalmazása. A szösös bükkönynek kiváló előnye, hogy nemcsak homoktalajon diszlik, mint azt tévesen sokan gondolják, hanem kötött földön is. Miután a szösös bükköny ma igen keresett növény, érdemes annak magra való termesztésével is foglalkozni, e célra 12 cm. sortávolság vetéshez holdanként 100—110 liter magra van szükségünk s azt tavasszal és pedig korán kell elvetnünk őszszel megszántott földbe. A mag ez esetben is rozsszal lesz keverendő, úgy azonban, hogy fél rész bükkönyre ugyanannyi tavaszi rozsz számíttatik, takarmányra való termesztésnél egyharmadrész rozsz, kétharmadrész a bükköny.

Különlélek.

— **Rendkívüli közgyűlés.** Szilágy-Somlyó város képviselő testülete f. évi október hó 30-ik napján rendkívüli közgyűlést tart. A gyűlés tárgyai: 1) Bartha Endre képviselő indítványa a Krasznán felállítandó járásbiróság ügyében. 2) Bölöni Sándor képviselő indítványa Sz-Somlyón egy, a kor követelményeinek és a forgalomnak megfelelő posta és távirda épület létesítése tárgyában.

— **Házasság.** Dr. Both István a zilahi ev. ref. főgimnázium rendes tanára házasságra lépett Benedek Rózsikával, Benedek Albert temesvári főgimnáziumi tanár leányával.

— **Virilisek.** Szilágy-Somlyó város képviselő testülete legtöbb adót fizető tagjainak 1901-ik évre összeállított névsora: Kisk. báró Bánffy Judit és Zsuzsa 916 kor. 98 fill., — Szénássy Miklós 801 kor. 86 fill., — Porjesz Sámuel 799 kor. 18 fill., Farkas Ferencz 650 kor. 17 fill., — dr. Lang Jakab 559 kor., 44 fill., — Orosz Simon 543 kor. 92 fill., — Farkas Ödön 540 kor. 84 fill., — Rom. kath. egyház 539 kor. 17 fill., — Brüll Sámuel 527 kor. 43 fill., — Veverán József 526 kor. 48 fill., — Tamko Bertalan 523 kor. 80 fill., — Huberth Jenő 508 kor. 29 fill., — id. Szabó Ferencz 485 kor. 01 fill., — Ruzska Ignác 477 kor. 68 fill., — Bartha Endre 430 kor. 28 fill., — Páskuj Antal 425 kor. 96 fill., — Lukátsffy Ödön 405 kor. 54 fill., — Somogyi Kálmán 394 kor. 70 fill., — Bölöni Sándor 388 kor. 60 fill., — Szaploneczay Sándor 385 kor. 48 fill., — dr. Kálmán Ignác 374 kor., — Weisz Ignác 372 kor. 21 fill., — özv. Ruzska Istvánné 372 kor. 06 fill., — Roth Lajos 358 kor. 20 fillér. — Póttagok Faragó Sándor 325 kor. 88 fill., — Brüll Károly 313 kor. 89 fill., — Finger Lajos örökösei 296 kor. 15 fill., — Kiss Ignác 293 kor. 11 fillér.

— **A zilahi ev. ref. főgimnázium** 179,907 korona 26 fillér költségelőiránzzal nagyrésztben újból fog építtetni. Az országgyűlés ezen célra már az 1900-ik évi állami költségvetésbe 100,000 koronát vett föl, az 1901-ik évi költségvetésbe pedig ugyanezen célra 70,000 korona van előirányozva.

— **Névváltoztatás.** Friedmann Nándor zilahi illetőségű budapesti lakos, nevét belügyminiszteri engedéllyel Zila hira változtatta.

— **Iskolai ünnepély.** Azoknak a lélekemelő ünnepélyeknek, melyek most országsszerte folynak a 900 éves magyar kereszténység jubileuma alkalmával, méltó társát láthattuk a mult vasárnap városunkban is. A helybeli rom. kath. elemi iskola igen szépen sikerült ünnepet rendezett a 900 éves magyar kereszténység emlékére. Az ünnepség a gimnázium tornatermében folyt le, melyet főtiszt. Kölln Gyula, az iskola igazgatója nyitott meg, ki a gyermekek értelmi felfogásához mért igen szép beszédben fejtegette a kilencszázados ünnep jelentőségét, buzdította a gyermekeket annak a vallásnak szeretetére, mely varázsserejével megtartotta ezt a népet a hazának és a nemzetnek. Beszédét a tanítványok lelkes éljenése követte, mi a legjobban bizonyítja azt, hogy azok az apróságok nemcsak megértették, hanem át is érezték szavait. Az elismerés a közönség részéről is lelkes éljenésben nyilvánult. Utána Zimányi Dezső el. isk. tanító szép felolvasást tartott, mely nagy gonddal elkészített munkájában rövidesen fejtegette a magyar kereszténység 900 éves történetét. Felolvasását lelkes éljenés követte. Szép szavatokban is gyönyörködhetett a jelenlévő közönség, melyeket mind Kölln Gyula, az intézet igazgatója irt ez alkalomra. A gyermekek igazán megkapó, mély érzéssel és nagy hatással szavaltak, mi a gon-

dos betanításról tanuskodik. A jól sikerült énekszámok, nevezetesen: „Boldogasszony Anyánk“, „Ah, hol vagy magyarok tündöklő csillaga“, és Szent Imréről című egyházi énekek meghatóan és kellemesen egészítették ki az ünnepély programját. Igen megkapó volt az, hogy a szavatok és az énekszámok egymással értelmi összefüggésben voltak. Az ünnepélyt a „Hymnus“ fejezte be, melyet a jelenlevő diszes közönség állva hallgatott végig. E lélekemelő ünnepély sikerültsége valóban dicséretére válik az új tantestületnek, kinek további magasztos működéséhez kitartást és odaadó buzgalmat kívánunk.

— **A perzsa sah kitüntette.** Ő felsége a perzsa sah Sternberg Ármin és Testvére cs. és kir. udvari szállító hargszergyár főnökének, Sternberg Dezső urnak a nap és oroszlanredjelet adományozta és megengedte, hogy a perzsa sah császári udvari szállítói címet használhassa. A sah és miniszterei Sternberg udvari hangszergyárában 20.000 koronás meghaladó megrendelést tettek villamos zongorák, zongorák, harmónium és egyébbb hangszerekre. A sah összes bevásárlásai között ez volt a legnagyobb.

— **Nyilvános köszönet.** Kávásy Sándorné, szül: Récey Erzsébet urnő az érkávási ev. ref. egyház templomi szószékére egy szép, arannyal rojtozott, meggygyszin bársonytakarót ajándékozott. Ezen egyházas, nemes tettéért fogadja a nyilvánosság útján is meleg köszönetemet. ÉR.KÁVÁS, 1900. október 20. G. Diószeghy Mór, ev. ref. lelkész.

— **Általánosan ismeretes,** hogy köhögés, rekedtség, torok és lélegzési szervek működése zavarainál legbiztosabban hatnak a Réthy-féle pemetefü-cukorkák, melyek nemcsak a bel-, hanem a külföldön is nagy elterjedtségnek örvendenek. E tartalma és ize miatt is közkedvelt cukorkák Réthy Béla b.-csabai gyógyszerésznél rendelhetők meg (5 doboz bérmentve 3 korona), de kaphatók dobozonként 60 fillérért mindenütt.

— **Budapest világváros.** Ezt mondjuk mi idehaza, de ez a véleménye a világlátott idegeneknek is. Ne menjünk messze, csak nézzük a nagy körut forgalmát, mely kaleidoszkopszerű képével a legélénkebb benyomást gyakorolja a szemlélőre. Az élelmes kereskedő, szállodás, bankár mindmennyian az újabb technika vívmányaival iparkodnak a közfigyelmet üzlethelyiségükre téríteni és meglátszik az igyekezetükön, hogy a hatás elérésére nem riadnak vissza anyagi áldozatoktól sem. Ez a kis elmesfuttatás pedig abból az alkalomból jut eszünkbe, hogy az Erzsébet-körut 54. számú ház előtt állandóan sok a szemlélő közönség, amit egy hőlgy okoz, ki a kirakatban sorra mutogatja mikor lesz az osztálysorsjáték húzása stb. Igazán érdemes megnézni ezt az elmésen összállított automatát, melyet villam-áram tart működésben s a toleltjeit is a legelőkelőbb műteremből kapja, sőt a friseurja is a legmodernebb. Hazánkban az első ilyfajta mozgó alak a Török A. és Társa Erzsébet-körut 54. szám alatti főkbankjában van felállítva és igazán látványosságzámba megy. Ez a szolid cég mindent elkövet, hogy a fővárosban levő és ide utazó, vevőkörét minél inkább tágítsa és a nagy közönségtől már kiérdemelt bizalmat fokozza.

— **A makói hagymakereskedés.** Csanádmegyének és különösen Makónak hagymakereskedelme annyira nevezetes lett, hogy most már a külföldről Makóra jönnek a hagymaközvetítők. Mult évben ezek az idegenek kihasználva a bő termést és a hagymakertészek pénzsükségét, egyidőre nagyon lenyomták az árakat, hogy alig lehetett pénzt kapni hagymáért. Ugyanezt az észleletet lehetett az idén is tenni. Hogy milyen hatalmasra fejlődött a makói hagymaüzlet, bizonyítja az a körülmény, hogy tavaly Makóról vasuton teljes kocsirakományokban mintegy 1300, kisebb tételekben 200, szekéren pedig mintegy 200 kocsirakományt szállítottak el. Foghagyma is 40 kocsirakomány került eladásra. E cikkért körülbelül egy millió kétszázezer korona jutott a termelők kezéhez. A makói hagymakivitel legerősebben Olaszország felé irányul, a többi Galiciát, Csehországot, Ausztriát és Dél-Németországot keresi föl.

— **Osztálysorsjegy érdekeltnek.** A „Nemzeti Pénzváltó Részvénytársaság“ Budapest, (Gizella-tér, Haas-palota) az ország legnagyobb osztálysorsjegyelárusító helye, jelentékeny előnyöket és messzemenő biztóságot nyújt. Az intézet sorsjegyeket eredeti árákon (utánvét-tel is) küld szét teljesen költségmen-tesen. Ezen előnyöknél fogva az intézet sorsjegyei a leggyorsabban fogynak el; ajánlatos tehát, hogy a megbízások mielőbb az intézethez beküldessenek.

— **Építő-ipari téli tanfolyam** Kolozsvárt. A kolozsvári m. kir. állami ipari szakiskolán szervezett építőipari téli tanfolyam t. évi november 3-án kezdődik. A tanfolyam tartama 4 téli félév, míg nyaranta a hallgatók gyakorlati munkáikat bárhol háborítatlanul folytathatják. A tanfolyam célja kőmíves, ács és kőfaragó mesterek képzése. Feltételi feltételek az első évfolyamra; 1) Legalább 15 éves életkor. 2) Az elemi iskolák elvégzésének megfelelő előképzettség. 3) Erkölcsi bizonyítvány. 4) Igazolása annak, hogy az illető legalább egy építési időszakban gyakorlatilag dolgozott. Tandij 10 korona. Beiratkozások november 3-ig nevezett iskolában történnek, ahonnan levélbeli felvilágosítások is adhatók.

— **Ragályos betegségek.** Folyó évi október hó 21-iki állapotnak megfelelőleg a „Földmívelési Ertesítő“ben az állategészségügyi kimutatás Szilágyvármegyeről következő hivatalos adatokat közli. Rühkór: Bikácsa 2 u., — Sertésorbáné: Sz-Demeter 1 udv., Gurzófalva 4 udv., — Sertésvész: Bolyán 7 udv., Csizér 11 udv., Magyarpaták 5 udv., O-Keczel 11 udv., Varsolc 1 udv., Nyirmon 26 udv., O-Nádasd 1t., Szélszeg 1 udv., Szilágy-Cseh 1 m., Sülemed 1 t., Perecsen 1 udv., Somlyó-Ujlak 1 u., Tasnád-Szántó 1 t., Karika 1 t., Kettős-Mező 1 u., Köd 15 sz., Prodánfalva 16 u., Sóna 6 udv., Szamos-NagyGoroszló 4 sz., Turbucza 5 udv., Zeibó 1 udv.,

— **Vetőmagvak.** (Mauthner Ödön tudósítása.) Vörös lóhere. Az amerikai árjegyzések jelentéktelenül csökkentek és évk óta most történik először, hogy az európai és amerikai termés lóheremag ára közt alig van különbség. Általán ismert tény, hogy a belföldi lóhere az amerikaiat minőség tekintetében messze túlszárnyalja és így magától értetődik, hogy az említett majd egyenlő árfolyamánál mindenütt belföldi termésből fedezik a szükségletet. Piacunkon mult hét óta változások alig történtek. Az amerikai tudósítások hatása alatt az árak némileg csökkentek és mindkét fél, termelő és a speculatio ez idő szerint tartózkodó állást foglal el. Jegyzések elsőrendű, nagyszemű, sötét violaszínű árú 148—152 korona, középmínőségű 128—140 korona. Lucerna. Egy-két nagyobb urasági tételen kívül e héten is a forgalom kisebb tétellel szorított. Minőség szerint az árak 88—95 korona közt váltakoztak. Muharmag keresett és könnyen elhelyezhető 14—15 korona. Baltacimból pimpinellát tartalmazó árú nem igen lett tekintetbe véve, míg elsőrendű mag emelkedő árak mellett könnyen elhelyezhető. Jegyzése 22—26 korona. Bükkönyben csöndes az üzlet, 13—13 és fél korona. Az összes jegyzések 100 kilónként Budapesten értődnek. A Mauthner Ödön cég e lap gazdaelőfizetőit kívánatra akár levélben, akár sürgönyileg teljesen költségmentesen értesíti az összes magféléknek napi árainról.

— **Foulard-selyem-ruha 8 frt 40 krtól** feljebb — 14 méter! postabér és vámmentesen szállítva! Minták postafordultával küldetnek; nemkülönben fekete, fehér és színes „Henneberg-selyem“ 45 krtól 14 frt 65 krig Henneberg G., selyemgyáros (cs. és kir. udvari-szállító) Zürichben.

Irodalom.

— **Irodalmi esemény.** A magyar literatura hívei ez idő szerint alig beszélnek másról, mint arról a hatalmas vállalatról, amely a Lé g r á d y Testvérek kiadásában most indult meg. A 200 füzetre, vagyis tíz kötetre rugó irodalmi mű, amelynek első füzetét már szeptküldték, Brehm Alfréd „Tierleben“ című korszakos nagy művének magyar kiadása. Ezt a művet, amely Németországon kívül is óriási feltűnést keltett, a magyar kiadó cég nem egyszerű fordításban adja a közönségnek. A magyar átültetés eszközlői a tudomány mai színvonalához s a hazai színvonalhoz alkalmazkák, ami azt jelenti, hogy a most megindult magyar kiadás a Brehm-féle mű összes eddig megjelent kiadásoknál érdekesebb lesz, mert az évek folyama alatt az eredeti munka némely része elavult. Az újabb megfigyelésekkel s a hazai adatok felhasználásával bővített magyar Brehm olyan mű lesz, amelyhez hasonló egy művelt nemzet nyelvén sem jelent meg. Ez a vállalat mind arányaira, mind eszközeire nézve a legnagyobb természettudományi mű, amely magyar kiadásban napvilágot látott. Illusztrálja ezt nemcsak az, hogy tíz vaskos kötetből fog állani, de az is, hogy a rendkívül becses szöveget 1800 művészi kép magyarázza, hogy 80 fekete nyomatú műlap és 100 színes nyomatú műmelléklet járul hozzá. A mű címe: „Az állatok világa“. Szerkesztője Mé hely Lajos, a magyar tudományos akadémia és több külföldi tudományos társulat levelező tagja. Munkatársai Chernel István, Csiki Ernő, Kohaut Rezső és dr. Rátz István, akik a szakirodalom legkiválóbb művelői. Hogy „Az állatok világa“ mennyire felkeltette maga iránt a figyelmet, s hogy azt mily értékesnek tartják, az is bizonyítja, hogy Wlassics Gyula és Darányi Ignác

miniszterek a művet körrendeletben ajánlották. A most megjelent első füzetben a majmokról van szó. A majomvilág rendkívül érdekes leírása kezdődik meg benne, oly élénken és oly színesen, hogy a laikusnak is gyönyörűségére szolgál. Ez az első füzet hti képét adja az egész munkának és mindenkit meggyőzhet arról, hogy nemcsak tanulságos, de érdekes mű lesz, mert hát „Az állatok világa“ a legjobb példa arra, hogy a tudományt mint lehet népszerűsíteni. A magyar Brehm kétféle kiadásban fog az olvasó közönség elé kerülni, u. m. bekötött és füzetes kiadásban. A bekötött kiadás első kötete 1901. január hó folyamán fog megjelenni. Ezentul minden további félév egy-egy újabb kötetet fog a könyvpiacra hozni, s így öt év leforgása alatt a 10 kötetből álló mű teljesen be lesz fejezve. Minden kötet 18 koronába fog kerülni, az egész 10 kötet ára tehát diszes félbörkötésben 180 korona. Az egész mű 200 füzetből fog állani, melyeknek ára 80 fillér lesz; a diszes bekötési tábla 3 koronáért lesz kapható. A bekötés háta finom chagrinbörből készül, gazdag ananyozással; a bekötés táblája tartós vászonból való. Nagy súlyt vetnek az izlésre, szépségre és tartósságra. Az első füzetek már ez év október havában kerülnek a könyvpiacra és azontul havonta 3—4 füzet fog megjelenni, átlag egy egy heti időközökben. A füzetes kiadás semmi esetre sem fog több mint 200 füzetre terjedni. Mutatványfüzetet és tájékoztatót a kiadóhivatal ingyen és bérmentve küld.

— **A „Kert“,** a kertészet összes ágait magába foglaló kertészeti szaklap 20-ik száma a következő érdekes tartalommal jelent meg: Konyhakertészet. — Gyümölcserőszet. — Diszkertészet. — Tárca. — Baromfiak. — Méhészet. — Közérlől és távolról. — Gyógy- és iparnövények. — Élősdiek. — Rovartan. — Gép- és eszközlétár. — Világsszemle. — Hírek. — Apró szakközlemények. — Szerkesztői üzenetek. — Fаметszetek. — A „Kert“ szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VI., Andrásy-ut 23. szám alatt van.

Szerkesztői üzenetek.

K. S. F. urnak Szilágy-Nagyfalu. A levelében említett nyilatkozat nem érkezett meg.

B. M. urak Pecsely. A költemény oxen számra elkészett.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓTULAJDONOS:

BÖLÖNI SÁNDOR.

Nyilttér.)*

Nyilatkozat.

E hó 22-én éjjélben orvul megtámadtattam, e felől oly kalandos versiók forogván közzsájon, tudatom a következőket:

22-én sötét éjjel, mulatságból jöve haza, hátulról megtámadott egy Páskuj Antal nevű egyén, ki a megtámadást követő pillanatban a földön hevert lábaimnál. Mikor feállva, újra támadott, lefogtam, hogy nem mozdult mindaddig, míg az odasiető Szénássy Zoltán ur kérésére elbocsátva, el nem löktem magamtól. Ez a tény, ki mást állit, az rágalmazó, hitvány gazember.

1900. október.

K. Simó Ferencz.

*) E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.

Hirdetések.

Eladó Batul alma.

Válogatott I. osztályu, 100 db. 6 kor.
II. „ 100 „ 4 „
Keverve I. II. „ egy véka 5 „
„ I. II. „ 1 mmáza 20 „

Az árak saját lakásomon értetődnek.

Vasuton szállítandó árunál a csomagolásért saját költségemet számítottam fel.

Megrendeléseket elfogad

Mayor Lázár,
Perecsen, u. p. Sz-Somlyó.

